

AL. CISTELECAN

Puștoaica absolută (*Madeleine Andronescu*)

Toată lumea a primit-o pe Madeleine Andronescu, la debut (nesperînd nimeni că asta va fi tot), dacă nu ca pe o revelație, măcar cu brațele deschise. Unii chiar cu ele larg deschise. Cum, bunăoară, Nichifor Crainic, pentru care Madeleine ”face figură aparte prin ingeniozitate liberă”, în vreme ce ”mai toți” ceilalți poeți tineri ”scriu la fel și ca manieră și ca nivel estetic”¹ și ar putea semna liniștiți unul în locul altuia fără să-și dea cineva seama. Eveniment erau *Zilele Babii*² și pentru Perpessicius, căruia ”copilul acesta teribil al lirismului nostru feminin”³ nu numai că-i înfățișa ”două din cele mai subtile poezii de dragoste”,⁴ dar îi prezenta de-a dreptul ”o valoroasă operă lirică” și ”un real talent poetic”.⁵ Și astea nici nu sunt cine știe entuziasme față de cel al lui Mircea Bogdan, pentru carele *Zilele Babii* sunt ”o carte în care sensibilitatea și temperamentul (lui Madeleine, n.n.) s-au pulverizat în fiecare vers”, astfel încît, pînă la urmă, cartea ”este Madeleine Andronescu întregă, pînă în ultimul firisor de viață”.⁶ (Probă, așadar, de autenticitate cu rezoluție maximă). E, și mai tare spus, o carte care te buimăcește și-n fața căreia ”stai multă vreme ca înaintea unei probleme grele, a unei apariții labirintice și misterioase”.⁷ Adicătelea, destul de perplex, măcar pînă-ți revii. Cum se face că la asemenea aplauze Madeleine a

răspuns cu tăcere definitivă, e greu (dar nu, firește, imposibil) de justificat (deși Perpessicius dădea de înțeles că așteaptă de la ea un roman, ”romanul *Albei ca zăpada*”,⁸ nici acesta n-a mai venit). Fapt e că Madeleine s-a oprit la *Zilele Babii*, rămînînd cu ele nu doar cea mai simpatică puștoaică din toată poezia noastră, dar și cea mai năzuroasă și – tocmai de aceea – cea mai autentică. E puștoaica absolută a poeziei române.

La drept vorbind, cînd i-a apărut cartea Madeleine nu mai era chiar o puștoaică (avea 27 de ani), dar cum stilul e omul, așa rămîne: o puștoaică eminentă, răsfățată, isteată, provocatoare, jucăușă și mai ales capricioasă, fiind nu doar o adolescentă cu toane, dar și scriind o poezie ”cu toane”, ”vioaie” și ”fantazistă”.⁹ Și, în răzgîielile ei, destul de slobodă la gură (dar nu chiar cu slobozeala poetelor de azi), vorbind pe șleau și drăcuind cu dulce insolență (ceea ce nu i-a plăcut, totuși, lui Crainic, în părerea căruia ”drăcuiala nu stă bine”¹⁰ nimănui, dar mai cu seamă unei fete). Sunt însă drăcuiele absolut inocente, de o candoare imediată și palpabilă, folosite anume pentru a autentifica oralitatea și spontaneismul (ca să nu zic spontaneitatea, că poate nu era).

Drama (spre a folosi un cuvînt perfect nepotrivit cu acest lirism de pură zbenugială) lui Madeleine e că trebuie să se mărite în vreme ce ea ar prefera să se mai joace cu păpușile. E un refuz al maturizării care se electrizează vag de complexul dianic (dar nu cu superbia Luciei Alioth) și care e jucat cu retorica bîzdîcurilor de adolescentă cam fandosită, dar care nu vrea în ruptul capului să plece din mirajul inocenței și din candoarea jocului: ”Cînd vin în vizită mamele cu băeții/ Mă gătesc: să le răsar cu farmec și grații/ Dar mie-mi vine să zgîrii pereții./ Zîmbesc, cînt la pian, și spun versuri consacrate/ Că doar sunt fată cu Paris și pension/ Lua-le-ar naiba pe toate./...// Și trebuie musai să mă mărit/ Să le iau părinților piatra din casă/ Doamne, să nu mori de urît?// Să cad peste un suav sau perfid nătărău/ Care să-mi scrie de Romeo, Julieta și subsemnata/ Glumesc eu așa, dar tare mi-i urît!//...// Să-mi pun pentru fracul dumnealui rochie de mireasă/ Și să foșnesc, lui albă la biserică și în etac/ Dar mai bine-mi iau

lumea-n cap și mă fac fată-n casă!” etc. (*Năduf*). În realitate nu-i chiar așa de radicală în repulsie, însă nu vrea decât să-și continue joaca – și vârsta de joacă, într-o ”atmosferă de ingenuitate și frăgezime,”¹¹ nu, totuși, fără o tentă de cochetărie provocatoare; sunt jocuri deja contaminate de o adiere senzuală: ”Îngeri albi și cumiți/ Hai și ne-om juca de-a prinselea/ Nu mai fiți sfinți.// Om mai cădea, iac-așa/ Mi-oi zgîria genunchii, vi-ți feșteli aripele/ Și ne-om juca!// Eu după voi, voi după mine/ C-așa poate-oi ajunge și eu în cer/ Fără rușine// Că de nu, mă duc dracului/ De dragul jocului”. Zbenguiala e lumea ei și toată lumea e doar un ring de zbenguială; inclusiv lumea cerească, pe unde Madeleine zburdă și-și face de cap ca orice puști pus pe șotii: ”Dacă-ntilneam prin spații vreo cometă/ Cu coadă lungă și înflăcărată/ Eu nu fugeam, ci o luam deodată/ Sufîind în ea, cum suflă în trompetă// Se îngrozeau și îngerii de-atîta larmă/ Treziți din somnul lor moale de struguri/ Eu mă uitam la ei cu ochii muguri/ Și le spuneam: Dormiți, că nu-i alarmă.// Nici curcubeele nu le lăsam în pace/ Să-și facă treaba lor de curcubeu/ Le gîdilam în coadă c-o scînteie/ Și ele se-ascundeau în carapace” etc. (*Păpușa*). Dacă e să fie vreo notă de elegie la Madeleine (cum ar trebui, căci de teama pragului scrie), asta nu poate fi decât evocarea copilăriei, cu toată șleahța și zburdele ei trecute, cu protagonismul inocent de atunci, reconstituit în versuri ce joacă singure la marginea dintre umor și nostalgie: ”Madeleine! Madeleine!/ Așa țipați văzînd pe fata ce-n/ Cepea să vie înspre voi, cu un refren/ De tinereță-n ochi, în dinți și ten.// Era-mbrăcată halandala/ Părînd rostogolită dintr-o ala- / Bala-portocala./ Părul hai-hui/ Cu o șuviță peste ochii verzi căprui/ Copilăroasă ca un pui/ Al tututora și a nimănu/ Nasul în vînt/ C-un pic de întrebare și alint/ Ținînd în mînă vreo carte/ Literară/ Să-i fie viața mai puțin amară/ Ci-că!/ Fată ca toate fetele: cam păsărică și puțin pisică” etc. (*Elegie*). Cam așa, într-adevăr, și instabilă precum metafora meteorologică aleasă ca emblemă (se vede deja viitoarea actriță): ”Iubesc, urăsc, nu știu de ce/ Și gem cu glas de violină/ Zburlită sunt și-ndată lină/ Dar cine să mă judece” etc. (*Zilele*

Babii). Are cine. O judecă, bunăoară, Dan Mănuță, bănuind-o de ”egolatrie nestăvilită”, chiar dacă ”totul este spus /.../ parcă în glumă, cu un aer de frondă juvenilă”.¹ Dar cum toate toanele și capriciile – din care-s făcute poemele lui Madeleine – sunt prin sine și de la sine egolatre și ego-centrice, nu era încotro.

Cînd iese din goăce și trece pragul corespunzător, Madeleine sloboade însă un senzualism năvalnic, incendiar cu adevărat: ”Soarelui i-aș smulge roșul de pe gură/ Să-ți aduc garoafa buzei cu arsură// Ș-aș veni de-acolo neagră ca o stancă/ La fereastra casei să-ți răsar țigancă// Caldă ca amurgul tăvălit pe șatră/ Aprigă în gene și cu sîni de piatră” (*Arcuș*). La fel de aprigă și-ar dori să fie și poezia (nu neapărat a ei), cîinînd efeminarea generală (deși nu era chiar momentul potrivit, căci tocmai se dădeau – și se dăduseră recent - mari spectacole de machoism) a lirismului și invocîndu-l pe Esenin ca pe o ”prezență regeneratoare”¹: ”Doamne, atîția poeți și nici unul/ Cu versul tare ca rachiul și aspru ca tutunul/ Corăbierilor snopiți de uragan/ Pe undele Atlanticului ocean//...// Ți-au murit bărbații, poezie,/ Care te purtau în vijelie/ Aprigă și mai presus de ei/ Cum e torța coamelor de lei./ Au ajuns versurile un fel de batiste/ În mîna fetelor cu toane triste.// Toate-s suave și diafane/ Toate-s cu îngeri în filigrane/ Toate-s peltice și orfane./ Îți vine să le spui pis-pis și pui-pui/ Și să le pui din nou să sugă la gurgui” etc. (*Ehei!*). Bărbatul care lipsește poeziei – și prin beatificarea căruia Madeleine ar glorifica ”poezia zburciumului sufletesc”² – e ”o huidumă de flăcău/ Cu ochi albaștri, fulgerați de cer și de trăscau./ Înalt, spătos, bălan, hirsut./ Năpraznic la mînie ca un cnut.” Ecuația sexualizantă în care e pusă această proiecție bovarică de ars poetica e o compensație la mirifianța inocenței din poemele de șotron. Păcat că Madeleine n-a mers mai departe. Pare că ar fi avut unde. Și și cu ce.

1. Nichifor Crainic, *Gîndirea*, nr. 7/1942.

2. Madeleine Andronescu, *Zilele Babii*. Trei desene de Milița Pătrașcu, Editura Librăriei Pavel Suru, București, 1942. A rămas cu atîta Madeleine (și noi).

3. Perpessicius, Opere, IX, Mențiuni critice, Editura Minerva, București, /1979/, p. 323.
4. Ibidem.
5. Idem, p. 322.
6. Mircea Bogdan, în Familia, nr. 11-12/1942. Își republică recenzia în Pagini literare, nr. 1/1943.
7. Ibidem.
8. Perpessicius, op, cit., p. 324.
9. Idem, p. 322.
10. Nichifor Crainic, op. cit.
11. Petru Comarnescu, Revista Fundațiilor Regale, nr. 7/1942.
12. Dicționarul general al literaturii române, A-B, Ediția a II-a revizuită, adăugită și adusă la zi, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2016, p. 258.

